

Meerjarenplan Stichting Demeter en BD-Vereniging 2023-2026

1) Analyse over de huidige en toekomstige positie en rol van biodynamisch in de landbouw- en voedselketen

Urgentie

De meervoudige crisis waarin onze samenleving (of beter de wereld) in terecht is gekomen en ons voortbestaan als mensheid ernstig bedreigt, zorgt voor hernieuwde aandacht voor de biodynamische landbouw. Onze holistische, integrale visie en aanpak voor een levende (generatieve) landbouwcultuur – geborgd in onze Demeter voorwaarden -biedt in meerdere opzichten antwoorden op de acute problemen van onze tijd.

Zichtbaarheid

De biodynamische landbouw is vooral tijdens de stikstofcrisis zichtbaarder geworden voor de buitenwereld, met name dankzij een aantal individuele boeren (en geholpen door NGO's waarmee we samenwerken) die hun visie actief in de media hebben uitdragen. Overigens vaak nog *zonder* dat die buitenwereld de biodynamische landbouw daardoor kan duiden (lees: zonder volledige bewustwording) en vaak ook *zonder* een directe verbinding te maken met het Demeter keurmerk en het doen van aankopen.

Ook in beleidskringen en bij maatschappelijke organisaties is de biodynamische landbouw sterker in beeld gekomen, omdat we ons scherper hebben geprofileerd op onderwerpen als stikstof, biodiversiteit en dierenwelzijn en ons vaker hebben verbonden met acties van organisaties als Greenpeace en anderen. Er is daarin sprake van een wederkerig proces.

Groenboerenplan en lobby

Ook ons initiatief om tot een Groenboerenplan te komen heeft ons zichtbaarder gemaakt en ervoor gezorgd dat we aan de tafel kwamen bij het kabinet in kader overleggen stikstof. Door ons in het Groenboerenplan ook te verbinden met de agro ecologische grass-root beweging en maatschappelijke organisaties zorgen we ook voor druk op Bionext en BioHuis om de IFOAM-beginselen serieus te nemen en te staan voor totale omslag van het voedselsysteem i.p.v. een vrij beperkt eigenbelang na te streven.

Ontwikkeling bd landbouw

Naast onze positionering naar buiten toe, vraagt de ontwikkeling van de biodynamische landbouw zelf aandacht. De klimaatverandering daagt ons uit om anders om te gaan met gebruik *van* fossiele – en andersom met hernieuwbare bronnen van energie – brandstoffen en grondstoffen het gebruik van water, het verder sluiten van kringlopen en de rol van de veehouderij in de landbouw. (Meino Smit *Naar een duurzame landbouw in 2040*)

Heroriëntatie op marktpositie

Als reactie op de door steeds meer mensen gevoelde crisis reageren met name grotere bedrijven in de agri- en voedingssector met hun eigen vertaling van de noodzaak om tot *herstellende* landbouw te komen waarbij onderdelen van het bio(dynamische) gedachtengoed worden overgenomen. (merk

kalverliefde, term regeneratief). Vaak wordt hiermee geprobeerd de aandacht van de grotere systeemvragen af te leiden, een nieuw idioom te introduceren en blijft het bij green washing.

Anderzijds zijn er ook bedrijven die Demeter binnen de huidige retail-setting zouden willen introduceren en maken we dat tot nog toe met onze distributievooraanwaarden vrijwel onmogelijk. Kiezen we vooral voor inzet op korte ketens en bio winkels of zoeken we ook pro-actief ruimte in de supermarkt?

Gezondheid als leidmotief

Het besef dat onze gezondheid onlosmakelijk verbonden is met de leefbaarheid van onze directe omgeving neemt langzaam maar zeker toe. De biodynamische landbouw heeft deze verbinding en met name de relatie tussen bodemkwaliteit en humane gezondheid vanaf haar ontstaan als vanzelfsprekend gezien en daarnaar gehandeld. Met de huidige toename van kosten voor gezondheidszorg biedt biodynamische-landbouw niet alleen kans voor een generatieve landbouw, maar ook voor een preventieve, gezondheid ondersteunend voedingspatroon. Daarmee kan een – brede – definitie van gezondheid de ingang zijn van onze communicatie. (ook lezing BvR op winterconferentie) Gezondheid is voor veel mensen ook een poort richting meer bewustzijnsontwikkeling. 'we kunnen niet gezond zijn in een giftig systeem.

Vanuit een 'levendig' wereldbeeld

De biodynamische landbouw is aanvullend op het reductionistisch meer stoffelijke denken altijd bezig geweest met levensprocessen, met de interactie tussen alle materie, de samenhang tussen lichaam en geest, tussen aarde en kosmos. Vanuit een holistische kijk op het leven. Deze geesteswetenschappelijke levenshouding heeft een 'levende landbouwcultuur' geschapen [een](#) onderzoek dat naar processen kijkt middels 'fenomenologie' en met onderzoeksmethoden die vitaliteit en rijping zichtbaar maken. Ondertussen is juist het mechanistische denken en onderzoeken steeds dominanter geworden omdat het goed te koppelen is aan de verdienmodellen die aan ons neoliberale model verbonden zijn. Dat leidt tot kweekvlees, tot substraatteelten, tot genetisch gemodificeerd zaadgoed, tot dieronwaardige systemen en ontmenselijkende omstandigheden. Technologie is in wezen neutraal, maar moet telkens worden beoordeeld op de bijdrage in hoeverre het dienend is aan het leven. Tegelijk kunnen alleen inclusieve systeembenaderingen antwoorden bieden in het kader van klimaatverandering, verlies biodiversiteit, de tweedeling in onze samenleving. Ook sociaaleconomisch vernieuwend.

Recht op gezond en betaalbaar voedsel

Wetgeving, subsidies, financiering, onderzoek, het overheidsbeleid is nog altijd ingesteld op onze zogenaamde 'vrije'-markt economie waarbij winsten worden geprivatiseerd en maatschappelijke kosten afgewenteld waarbij groepen mensen worden uitgesloten en gemarginaliseerd en de natuurlijke hulpbronnen wordt geplunderd. Er is wel een groeiende onvrede hierover merkbaar en een sterkere roep op marktcorrecties in de politiek aan het ontstaan. Voor ons zou het recht op toegang tot gezond en betaalbaar voedsel uit een gezond landbouwsysteem leidend moeten zijn.

Hoe hard de biodynamische landbouw in ons tijdsgewricht ook nodig is, zo moeilijk kan het de komende jaren worden om ook in het economische te overleven. Koopkrachtverlies door inflatie, een nakende recessie en de mores van de markt waarbij duurzaamheid nog steeds niet wordt beloond, maakt het voor onze licentiehouders nog belangrijker om ook in het economische tot nieuwe verbindingen te komen. Het – relatieve – succes van de Herenboeren toont aan dat bij directe verbinding ook echte loyaliteit en bewustzijn kan worden opgebouwd. Dit betekent ook meer

lokale afzet en onderzoeksmogelijkheden PGS (Participatory Guarantee System). Aansluiting op die beweging betekent ook meer contact met jongere boeren, vaak zij-*instromers*.

Een stagnerende markt kan ook consequenties krijgen voor de mogelijkheden van Stichting Demeter en de Biodynamische Vereniging en een noodzaak om nieuwe bronnen aan te boren.

Samenwerking met verwante organisaties en internationaal

Intern spreken we van een de biodynamisch beweging, maar extern komt het geheel van biodynamische organisaties onoverzichtelijk over. Besturen van Stichting Demeter, de Biodynamische Vereniging, BD Grondbeheer en Aeres Warmonderhof hebben hun handen vol aan de eigen organisatie en er is beperkte afstemming van beleid waardoor meer samenhang zou kunnen ontstaan op het niveau van de beweging. De gezamenlijke huisvesting op de Kraaybeekerhof is een eerste aanzet geweest om tot meer gezamenlijkheid te komen.

Demeter Internationaal heeft vragen gesteld bij het democratisch gehalte van Stichting Demeter. De huidige situatie wordt in 2024 wederom geëvalueerd, met de verwachting dat er ondertussen gewerkt wordt aan meer georganiseerde inspraak van de licentiehouders.

De biodynamische-beweging vergrijst sterk; de beperkte aanwas van jongeren is zonder meer zorgelijk. Daarnaast is de beweging qua slagkracht sterk afhankelijk van vrijwillige bestuurders en commissieleden.

Volgens Steiner dient een beweging zich eens in de 100 jaar van binnenuit te vernieuwen.

2) Van analyse naar de vertaalslag en werkgebieden Stichting Demeter en BD Vereniging

In lijn met onze geformuleerde missie over *de landbouwcultuur van de toekomst*, de hierboven genoemde urgentie en uitdagingen kunnen we ons op een aantal gebieden profileren.

Stichting Demeter

Demeter kan de vlag/ het uithangbord zijn voor de biodynamisch beweging en in naamgeving (Demeter Monitor/ Demeterplein) ook zoveel mogelijk naar buiten toe worden gebruikt.

Demeter is een vehicle voor groeiend bewustzijn. Voorlichting en promotie van het keurmerk is belangrijk om meer ruimte te creëren voor Demeter boeren, verwerkers en handelaren en Demeter producten voor de consument.

Daarvoor is een stevige borging van het keurmerk cruciaal voor onze betrouwbaarheid in de markt en onze positie in het maatschappelijk debat.

Stichting Demeter houdt netwerk- en inspraakbijeenkomsten en steunt projecten wanneer er een directe relatie bestaat met normhandhaving of ontwikkeling of wanneer dat dienstbaar is aan promotiedoelen (denk aan kunstwerk Ahimsa met koe podcasts)

Waar mogelijk en wenselijk zorgt Stichting Demeter voor impulsen voor marktontwikkeling

BD Vereniging

De woorden van Willy Schilthuis: 'De methode van biologisch dynamische landbouw moet verder worden ontwikkeld en verdiept' blijven gelden in onze tijd en geven richting aan het handelen van het Bestuur. In deze tijd vraagt het woord methode een toelichting.

Nadrukkelijk bedoelen we niet dat de inzet van de BD-beweging zou moeten zijn om de BD werkwijze los te koppelen van haar inhoud. Het verzorgen van die inhoud is juist een kerntaak van de beweging.

We zien daarbij een viertal taken: het verzorgen van een vitaal verenigingsleven, spin in het web van de BD-beweging, het verzorgen van de impuls en het inspireren van boeren en burgers in transitie. De biodynamische Vereniging heeft als taak om zich vooral op ontwikkeling en onderzoek te richten en impulsen te geven voor verbinding van boer tot burger en te zorgen voor uitwisseling en inspiratie. Het verzorgen van de ontmoeting is waar de BD Vereniging voor staat.

Samenvattend zien we voor de komende jaren drie belangrijke pijlers voor het beleid: (deels ontleend aan het onderzoeksrapport i.o.v. de BD Vereniging door Thijs Schiphorst ('Een verkenning in de BD-beweging') aan de hand van 30 interviews

- 1. Een actieve en gecoördineerde bijdrage van de biodynamische beweging aan de transitie naar duurzame landbouw**
- 2. Een brede en langdurige bewustwordings- en promotiecampagne gericht op de consument over het belang van goede en gezonde voeding en de consumptie van Demeter producten.**

Als voorwaarde voor bovenstaande: samenwerking, professionalisering, zorg voor eigen ontwikkeling, verbinding met leden en licentiehouders en verjonging van de biodynamische beweging en borging -middels een efficiënte certificering - van het Demeter keurmerk

Ad 1) Bijdrage aan de landbouwtransitie

- Voortzetten van een gecoördineerde bijdrage vanuit de biodynamische beweging aan de landbouwtransitie binnen het Groenboerenplan.
- Lobby o.a. richten op groenboerenfonds vanuit het GBP om ruimte te creëren voor onderzoek en kennisdeling via een aantal van onze voorbeeldbedrijven.
- Samenwerking met de partners in het groenboerenplan verder gebruiken om biodynamische landbouw een relevante plaats te geven in de transitie
- Zorgen voor doorvertaling naar achterban en regio's zodat er een groep ambassadeurs ontstaat, die landelijk en lokaal het belang van de landbouwtransitie bepleiten

Ad 2) Bewustwordings/promotiecampagne biodynamisch faciliteren

- Uitwerken van een promotie/ bewustwordings actieplan. Hiervoor samenwerken met de kernpartners in de biodynamische beweging en de samenwerking met de bestaande ketenpartijen intensiveren om percentage Demeter in de bestaande verkoopkanalen te verhogen. Doelstelling marktaandeel houden op streven 10% van totale ambitie uit groenboerenplan. (Een derde groenboerenland in 2030). Ook heroriëntatie op marktpositie uitwerken met bestuur.
- Ook breder in overleg treden met de antroposofische werkgebieden om te kijken hoe in de driehoek landbouw, gezondheid en onderwijs samengewerkt kan worden aan bewustwording van consumenten voor Demeter producten en de biodynamische landbouw
- Gezondheid (vitaliteit) vanuit brede definitie – one health -centraal zetten in de communicatie. In folders, op website, Demeter weken etc.
- Bekendheid Demeter ook in Vlaanderen verzorgen (beginnend met speciale brochure)

Als voorwaarde voor bovengenoemde punten:

Ontwikkelen, samenwerken, verjongen en professionaliseren

- De biodynamische landbouw neerzetten als te volgen *landbouwmethode* (met Demeter keurmerk als resultaat) en daarmee breder toegankelijk maken.
- De biodynamische landbouwmethode ook in Nederland wetenschappelijk gezien meer handen en voeten geven. Werk daaraan samen met o.a. LBI en stichting Iona. Onderscheidende gebieden blijven onderzoeken en ontwikkelen: zaadvaste rassen, kalveren bij de koe, gebruik preparaten, biodiversiteit. Zwaktes onderkennen en aan werken: gebruik fossiele brandstoffen (richting klimaatneutraal) dierhouderij. Bedrijfsindividualiteit blijven stimuleren en duiden.
- Verzorgen interactie met leden (BD Vereniging) en licentiehouders (BD Vereniging) en deze actief bevragen en betrekken bij genoemde doelstellingen. Speciale aandacht hierbij voor de jongeren.
- Driegeleding verder ontwikkelen. Ook hier kunnen we niet gezond functioneren in een giftig economisch systeem. Werken aan korte ketens. Invoering risicogerichte certificering en efficiënte bedrijfsinrichting; onderzoeken mogelijkheden certificering middels PGS.
- Verzorgen interne ontwikkeling, scholing, samenwerking van bureaus en goede interactie vaste medewerkers, free lancers, vrijwilligers in de commissie en besturen en begeleiders CT en intervisie. Verbeteren uitstraling kantoor.
- Kijk naar mogelijkheden of bv. vanuit een samenwerking met (biodynamische) partners een werkgroep ingezet kan worden om bij overheden (rijk, provincies, EU, charitatieve instellingen e.d.) extra middelen te genereren om bovenstaande acties mogelijk te maken.

Projecten gezamenlijk:

• Bio kennisweek /Demeter plein 16-19 januari

We zorgen voor zichtbare aanwezigheid tijdens de bio kennisweek met een Demeter plein (doorbordurend op 'Eet meer impact'), voor een onlinedoorschakelcursus en een boerentronrede door een toonaangevend bd bedrijf, dit jaar boerderij Ruimzicht.

• Conferentie vanuit Groenboerenplan 'hoe dan wel' i.s.m. U.v.U. Utrecht 4 Februari 2023

Voor deze conferentie zorgen we – naast betrokkenheid bij het hoofdprogramma - voor drie relevante workshops met de bd landbouwmethode als bron van inspiratie, idem voor CT en een workshop over grondeigendom en pacht met BD Grondbeheer

• Begin maart 2023 bioscoopfilm 'Onder het maaveld'

Mogelijkheden vertoningen bij onze boeren in voorjaar en zomer

• Jubileumjaar 2024

Inzet ligt bij:

- *Wetenschappelijk congres: LBI wordt strategisch betrokken om zo **een** levende impuls te geven aan jonge onderzoekers. Petra Derksen als contactpersoon van onlangs opgerichte onderzoekkring wordt benaderd voor een verzameling van onderzoeksresultaten van de BD. Demeter neemt hier het voortouw.*
- *Meerdaags feest Warmonderhof. Doel: een viering van 100 jaar BD-landbouw met alle betrokkenen, een feest van verbinding en inspiratie, Elementen: Opening/ spel/ muziek/ eten en drinken. Doelgroep: boeren, oud W-hoffers, licentiehouders, leden BD Vereniging en aanpalende verenigingen BD Grondbeheer, Triodos. Kraaybeekhof, Odin enz.... (En genodigden). We gaan uit van 2000 bezoekers. Primaat van de organisatie ligt bij de Warmonderhof.*
- *Decentrale publieksactiviteiten. Het is van belang dat er verder ruimte en creativiteit geboden wordt aan boeren en verwerkers zodat zij decentraal aan de slag kunnen met het organiseren van feesten, vieringen, publieksactiviteiten, lezingen etc. Belangrijk om ons te oriënteren op hoe we de boeren kunnen ondersteunen/faciliteren met deze zaken. De organisatie van de ondersteuning is in handen van Demeter.*
- *Boek Manfred Klett. De vertaling verschijnt in 2024 en er wordt gezamenlijk een plan gemaakt rond een brede introductie.*
- *Multidisciplinair congres in het najaar van 2024. In samenwerking met de antroposofische Vereniging wordt een inhoudelijke bijeenkomst georganiseerd voor artsen, boeren en pedagogen. Voorbereiding ligt bij de Antroposofische Vereniging in samenwerking met de BD Vereniging.*

● **Netwerk, lobby en contacten vanuit Groenboerenplan**

Huidige inzet voortzetten t/m Landbouwakkoord en daarna positie evalueren en bekijken om te zien binnen welke structuren en met welke inzet we ons met lobby willen bezighouden of meer met inspiratie en uitwisseling vanuit onze Demeter bedrijven. Ook bijdragen aan lobby tegen deregulering nieuwe GMO's. Waar mogelijk samenwerking met Bionext.

● **Marktontwikkeling**

Werken aan langjarig marketingplan. Met onze leden en licentiehouders (dus met nauwe koppeling Stichting Demeter en de biodynamische vereniging) Met onze verkoopkanalen en kopers. Met onze verwante organisaties en instellingen (BD Grondbeheer, de vrije scholen, Triodos Bank, Antroposofische gezondheidszorg, Louis Bolk Instituut, Warmonderhof, Kraaybeekerhof, Iona Stichting etc.)

Hoofdpunten Jaarplan 2023 BD Vereniging

Willy Schilthuisfonds

Het Willy Schilthuisfonds van de BD-Vereniging ondersteunt initiatieven en projecten, die een meerwaarde leveren aan de ontwikkeling van de biologisch-dynamische landbouw. Zo werd het boek van Meino Smit uitgegeven, werden er tuindiners georganiseerd, werd er met de jeugd Toekomst gezaaid en deed Schiphorst en partners een onderzoek naar de toekomst van de biodynamische landbouw in Nederland. Momenteel maakt het fonds onderdeel uit van de BD Vereniging. Voordeel daarvan is dat de BD-vereniging een ANBi is en giften zijn daardoor fiscaal aftrekbaar. Vanaf 2022 is de administratie van het fonds en van de vereniging gescheiden. De middelen van het fonds worden daarmee volledig ingezet voor de ontwikkel vraagstukken in de beweging en niet meer voor de exploitatie van de vereniging. Voor 2023 hebben we besloten om meer in te zetten op onderzoek en ontwikkeling. Ook omdat in de landbouw transitie meer en meer vraag is naar de biodynamische methode. Momenteel wordt door een groep deskundigen een meerjarig onderzoeksprogramma ontworpen wat een kader kan geven voor onderzoek aanvragen. Er wordt een commissie van deskundigen aangesteld die onderzoek voorstellen gaan beoordelen en er lopen gesprekken met financiers om het onderzoek te kunnen bekostigen.

Een aantal grotere projecten zijn in voorbereiding:

- Onder de Sabe regeling gaat een project van start over Kringlooplandbouw. Daarbij worden een aantal BD-voorbeeld bedrijven betrokken.
- Onderwijs en landbouw: een project in samenwerking met de Bond van Vrije Scholen om samenhang en samenwerking tussen onderwijs en landbouw te stimuleren
- Rauw-melkse Kaas: Het samenbrengen van de Nederlandse BD kaasmakers, doen van onderzoek en zo het bevorderen van vakmanschap en afzetmogelijkheden.

Ondersteuning van boeren.

Veel elementen van de biodynamische landbouw worden overgenomen door de biologische en de agro-ecologische boeren. Maar een aantal aspecten zijn typisch Biodynamisch en dat zijn onderwerpen die tijd kosten om daar een weg in te vinden. We hebben het dan over de bedrijfsindividualiteit, de preparaten en de kosmische ritmen. Daarom is de BD-Vereniging gestart met een nieuw initiatief: Boeren voor Boeren. Een groep van vijftien ervaren biodynamische boeren en tuinders is bereid om minder ervaren boeren te ondersteunen bij hun vragen. Deze ondersteuning is gratis voor beroepsleden en is mogelijk gemaakt dankzij schenkgeld vanuit de Antroposofische Vereniging.

In september 2023 gaat in samenwerking met de Warmonderhof en de Aeres Hogeschool een verdiepende cursus BD-landbouw van start. Onder leiding van Edith Lammers van Bueren werd deze afgelopen jaar vormgegeven. Het is een jaarcursus voor boeren, licentiehouders en leden die meer over de specifieke biodynamische thema's willen weten en uitwisselen.

Groen Boeren Plan en samenwerking

Terwijl het aantal boeren in Nederland de afgelopen 50 jaar is gedecimeerd, groeit tegelijkertijd een beweging van boeren en tuinders die werken aan een duurzame landbouw met meer nadruk op plantaardige voeding en afzet in de korte keten. Het klimaat, de bodem- en waterkwaliteit, de biodiversiteit: het zijn allemaal onderwerpen die de landbouw in het hart raken. Er is een grote urgentie om het produceren van voldoende en gezond voedsel vanuit een vitale landbouwsector veiligstellen voor de generaties na ons. Landbouw en natuur zijn onafscheidelijk met elkaar verbonden. Boeren die grondgebonden werken, geen of heel beperkt gebruik maken van geïmporteerd veevoer en afzien van kunstmest en chemie hebben een rijke biodiversiteit en bodemkwaliteit nodig om hun oogst te beschermen tegen ziektes en plagen. Deze boeren leveren ook een grote bijdrage aan dierenwelzijn, bodem- en waterkwaliteit, leggen koolstof vast en stimuleren biodiversiteit. Ze dragen bij aan voedselzekerheid en zorgen in samenhang met natuurgebieden voor een platteland waar natuur en landbouw hand in hand gaan. De biodynamische Vereniging is van mening dat het belangrijk is in deze beweging waarbinnen vele organisaties samenwerken te participeren en zal daar dan ook middelen voor vrij gaan maken om op deze wijze een bijdrage te leveren aan de landbouwtransitie.

Honderd jaar geleden begon Rudolf Steiner intens te spreken in Dornach over de noodzaak van een nieuwe sociale orde. Wat mensen meer dan ooit nodig hebben zie hij is samenwerking. Samenwerking brengt genezing.

Dit is een taak die we ook nu hebben als Biologisch Dynamische beweging in Nederland. Samenwerking met en tussen onze BD boeren, met de leden, met alle organisaties die een rol spelen in de BD -beweging, met organisaties die BD een warm hart toedragen, met bewegingen die we uit het oog zijn verloren en met al die initiatieven van donkergroene boeren die voor een groot deel dezelfde uitgangspunten onderschrijven. Samen op weg naar een inclusieve en gezonde landbouw!

Samenwerking

Uit de gesprekken die door Schiphorst gevoerd werden kwam ook naar voren dat voor veel mensen die niet direct of buiten de Bd beweging staan niet duidelijk is hoe de beweging in Nederland is georganiseerd. Een ander beeld dat naar voren kwam is dat elk bestuur vooral koning is op een eigen eiland en dat het aan de tijd is om bruggen te bouwen.

Demeter Internationaal heeft indertijd aangegeven dat er ook vragen zijn bij de huidige structuur en afgesproken werd dat de Nederlandse biodynamische beweging die structuur eens tegen het licht gaat houden vooral vanuit het gezichtspunt van directe democratie. De Vereniging zal samen met Demeter een nadere samenwerking binnen de Nederlandse beweging verkennen en daartoe voorstellen ontwikkelen. De eerste stap is om een groep samen te stellen van betrokken en deskundige mensen die een eerste voorstel kunnen ontwikkelen voor de besturen.

Participatiefonds

'Op welke wijze kan de BD-beweging optimaal bijdragen aan de ontwikkeling van de biologische en biodynamische landbouw in Nederland?', was de vraag die het bestuur van de BD-Vereniging meegaf aan consultant Thijs Schiphorst. In de loop van 2022 hield hij dertig interviews met mensen uit de bio- en BD-branche. De belangrijkste conclusies die hij trekt zijn:

- De duurzame landbouw wordt steeds meer als een perspectief gezien en de BD-beweging kan in de transitie naar een duurzame landbouw een rol kan vervullen, liefst samen met de overige 'groene boeren'
- De consumptie van biodynamische producten moet bij een groter publiek gestimuleerd worden;
- De BD-beweging zal zich op landelijk niveau hechter moeten structureren om slagvaardig en professioneel aan bovenstaande acties een vervolg te kunnen geven.

Schiphorst stelt voor om met de kernpartners van de BD-beweging een gezamenlijk actieplan op te zetten met als kernpunten: het leveren van een bijdrage aan de landbouwtransitie; het opzetten van een bewustzijns campagne voor de consumptie van BD-producten; een daaraan gekoppelde versterking en professionalisering van de BD-beweging.

Om aanbevelingen te realiseren is geld nodig. Schiphorst doet de suggestie om met de penningmeesters die actief zijn in de BD een plan uit te werken. De biodynamische vereniging denkt dat we in ieder geval moeten onderzoeken of een participatiefonds tot de mogelijkheden behoort en zal daartoe een uitnodiging uit doen gaan naar partijen.

Daarnaast loont het de moeite om te onderzoeken of we niet meer invulling kunnen geven aan de gedachte van de driegeleding in de BD beweging. Een grondthema daar is de verhouding tussen het economisch leven en het geestesleven en de wijze waarop we binnen de beweging ons samenzijn vorm geven.

BD Jong

Onder de jongeren merken we een groeiende interesse naar duurzamere vormen van landbouw. Termen als permacultuur, voedselbossen en leefgemeenschappen speciale daar een belangrijke rol.

De jongeren staan open voor vernieuwing en zien veel samenhangen in allen verschillende technieken. Hoe kunnen wij daar een rol in spelen vragen de actieve BD Jongeren zich af.

BD Jong wil vooral de sociale impuls van de BD -landbouw meer stimuleren, denk dan aan het thema "leefgemeenschappen en zorg" en ook onderzoeken wat de teelttechnieken van permacultuur en voedselbossen voor betekenis kunnen hebben in de BD-beweging.

Leden

- Samen met Demeter een manier vinden om Demeter licentiehouders ook te laten aansluiten bij de BD-beweging.
- We willen meer contact organiseren met de leden en de beroepsleden in het veld. Ons oor te luister te leggen, te horen wat er leeft en wat de vragen zijn die in de vereniging leven.
- Het aantal leden blijft stabiel. We gaan dit jaar met hulp van de leden actief op zoek naar medestanders die lid gaan worden van de vereniging. Momenteel hebben we ruim 1850 leden. Het zou mooi zijn als daar met het oog op 2024 een substantieel aantal bij gaan komen.
- Website: het afgelopen jaar is er hard gewerkt aan een nieuwe website. Deze zal in maart 2023 de huidige website vervangen.
- Ook dit jaar zal Dynamisch Perspectief weer vier keer verschijnen. We hebben van veel leden positieve feedback gekregen, dus dank voor dit compliment aan de redactie en Ellen Winkel die de hoofdredacteur is en blijft.
- Ook dit jaar zullen we de intervisie groepen van boeren blijven faciliteren. We kunnen dit doen mede dankzij een bijdrage van de Antroposofische Vereniging.

=====

Jaarplan Stichting Demeter

Voorlichting en promotie

Demeter weken

We continueren de samenwerking met de bio winkelvereniging voor jaarlijkse promotieweken. Communicatie naar de winkels moet versterkt worden vanuit ons om te zorgen dat de materialen goed worden gebruikt.

Demeter magazine en columns in Krant van de Aarde

Samenwerking met KvdA wordt voortgezet met jaarlijks 1 special over Demeter tijdens de Demeter weken. Deze moet ook los beschikbaar komen. (dus niet als insert) De columns voor de KvdA worden ook op social media gedeeld.

Licentiehouders bijeenkomst gaan we koppelen aan 'minicongres'

Jaarlijks congres meer richten op ontmoeting en uitwisseling en minder sprekers. Kan eind volgend jaar worden gehouden als opmaat naar jubileumjaar en inrichten als licentiehouders-bijeenkomst.

Doorschakelcursus

De doorschakelcursus zoals jaarlijks in het voorjaar wordt gehouden heeft nu vaste basis gekregen bij Aeres Warmonderhof.

Demeter Monitor

Onze Monitor heeft een vaste plaats verworven in het najaar als gedrukte versie in Dynamisch Perspectief en als digitale publicatie voor de media als mix van jaarverslag met stand van zaken in de verwante organisaties

Social media

Voortzetting inspanningen voor Instagram en Facebook met berichten over bd landbouw voor groeiende groepen. Vooral beelden in kader dierenwelzijn en wat scherpere columns/commentaren worden veel gelezen en gedeeld.

Actieve participatie binnen BFDI

René is actief deelnemer aan het Internationale Voorwaarden Comité die voorstellen vanuit certificerende landen en de internationale certificeringsorganisatie voor aanpassingen normen bespreekt en voorbereid voor stemmingen. Bert is lid van het - momenteel wat slapende - internationale Marketing Comité.

Verder is er waar nodig overleg en uitwisseling met name over certificering en nemen we deel aan relevante overleggen en bijeenkomsten. Fysieke deelname komend jaar aan de Tagung door Matty en door René en Bert aan de BioFach.

Algemene promotie/voorlichting

Zorgen voor beschikbaarheid brochures/posters, bij verkooppunten, via website en beschikbaarheid. Verder productie en plaatsen veldbordjes. Streven is dat in het jubileumjaar bij elk Demeter gecertificeerd landbouwbedrijf die dat wil een paar veldbordjes zijn geplaatst om te duiden dat het een Demeter bedrijf betreft.

Demeter Certificering

Risico-gericht inspecteren

Efficiënter inspecteren tegen lage kosten.

Laag-risico bedrijven minder inspecteren, maar ook hoog risico bedrijven vaker/onaangekondigd/na zware NC extra inspecteren. Werken aan, effectieve en efficiënte risico evaluatie en deze implementeren in de database. Jaarlijks evalueren en aanpassen waar nodig. Ontheffingsaanvraag is verstuurd aan Internationaal ter beoordeling.

Datasysteem (De Kast) optimaliseren

De kast moet klaar zijn voor het juist registreren van de risico categorieën. Proefberekening doen met het calculatievoorstel van een aantal voorbeeld bedrijven. Hoe gaan we de onaangekondigde inspecties identificeren en uitvoeren? Hoeveel inspecties zullen we aankomend jaar gaan uitvoeren op basis van de risico evaluatie?

Inspecties jaarlijks richten op actuele thema's

Bijv. vleesverwerking, dierbezettingsgraad, uitbesteding van activiteiten, preparaten, etc.

Inspecteurs instrueren om jaarlijks op één of een aantal thema's te focussen tijdens de inspectie. Een inspectie kan nooit allesomvattend zijn en focus op bepaalde speerpunten kan meer diepgang in de inspecties brengen op actuele thema's.

Inspecties Social Standard

De motie betreffende de Sociale Standard is internationaal aangenomen. Dit betekent dat elk land deze moet implementeren. Wel rekening houdend met de lokale situatie. 2023 zal worden gebruikt om dit verder uit te werken en een eerste aantal pilots uit te voeren.

Verbeteren kennis van en communicatie met inspecteurs

Bijeenkomsten, shadow-inspecties, trainingen, terugkoppeling van auditrapporten, etc. Nauwere contacten met de inspecteurs zodat er meer uitwisseling is tussen certificering en inspectie. Zo kunnen wij meer informatie uit de praktijk krijgen en kunnen zij beter op de normen controleren.

Kwaliteitssysteem vernieuwen/ Werkinstructies updaten

Werkinstructies en procedures updaten. Verfrissen van processen die misschien in de vergetelheid zijn geraakt, herinneren van kerntaken, houvast en basis om op terug te vallen als certificeerder,

basis voor eventueel nieuwe werknemers. Hierbij wordt externe hulp ingeschakeld.

Efficiënter maken/automatiseren van processen

Jaarlijks bijwerken arealen, synchroniseren van de website

Zorgen dat terugkerende processen op het juiste tijdstip op efficiënte wijze worden afgehandeld.

Ook het digitaal archiveren is hierbij een aandachtspunt.

Verbeteren/ vernieuwen website

Zoeken naar geschikte nieuwe provider en inrichting naar internationale huisstijl met informatie voor nieuwe boeren, huidige licentiehouders en consumenten (aanmeldprocedure, kaartje boerenbedrijven, nieuws en evenementen, etc.)

Goede verdeling van taken en tijd van certificeerders.

-Updaten van standaard documenten zoals brieven, contracten, checklijsten met juiste namen, handtekeningen en actuele informatie

-Opruimen en organiseren van De Schijf (voor opslag)

-Concept antwoorden aan nieuwe aanmelders, en op consumentenvragen

-ICT verbeteren

Collegiale Toetsing (CT) en relatie met CT-begeleiders

Collegiale toetsing is bedoeld voor de verdere ontwikkeling van Demeter bedrijven. In de praktijk is dit nogal wisselend. Het verbeteren van de uitkomsten van dit instrument ook in relatie met aandachtspunten zoals bv. preparatengebruik, dieren op het bedrijf en verbinding tussen de ketenpartners. De relatie met CT-begeleiders verdient ook aandacht. We streven naar verbetering van de gesprekken door verder met de begeleiders te zoeken naar optimaal evenwicht tussen een open gesprek waar vertrouwen heerst en bijdrage vanuit CT aan verbetering van borging en inspecties voor het Demeter keurmerk.

Distributievoorwaarden/ Ontwikkelingsgesprekken Handel en Verwerking

Er is een start gemaakt met de ontwikkelingsgesprekken voor Handel en Verwerking. Het geeft een goed beeld van de ontwikkelingen en aandachtspunten binnen bedrijven.

Gedurende dit meerjarenplan dient dit instrument "volwassen" te worden,

Tevens dienen de distributievoorwaarden te worden geëvalueerd waarbij het wenselijk is om naar meer harmonisatie binnen BFDI te streven.

Ontwikkeling bureau

Jaarlijks een reflectie/teambuildingssessie inbouwen

Zorg voor de persoonlijke omgeving (kwaliteit middelen en bureau) en ontwikkeling (o.a. evaluatiegesprekken)

Zorg voor voldoende interactie, verbinding aan gezamenlijke missie en interesse elkaars taken (o.a. werkoverleg eens per twee weken)

Verzorgen kwaliteit van de commissies en bestuur (voortdurende oplettendheid voor zoeken naar mogelijk geschikte commissieleden bestuurders) en ook zorgen voor excursies en jaarlijkse ontmoeting tussen commissies, bureau en bestuur.